

Fulls de la *R*evista

Il·lustracions de Lídia Masllorens

Primeres frases

Mariàngela Vilallonga

QUAN JOSEP PLA va encapçalar *El Quadern gris* amb aquella frase «Com que hi ha tanta grip, han hagut de clausurar la Universitat» no sé pas si tenia consciència que estava escrivint una de les frases més comentades de la literatura catalana contemporània. Una mostra ben recent de la quantitat de tinta que ha fet vessar aquesta sola frase és l'article que Lluís Bonada va dedicar-li en el número 180 de gener-febrer de 1997 d'aquesta mateixa revista. Bonada es preguntava pel significat de la frase i pel seu paper a l'inici de l'obra. Amb la seva anàlisi deixava ben palesa la fluïdesa de la frase i la declaració d'objectius que representa: informar d'un fet al lector amb una gran economia expressiva i reflectir l'opció planiana que defuig l'afectació literària, la col·loquialitat i qualsevol moda literària.

Els autors antics sabien molt bé què havien de fer a l'hora de donar inici a les seves obres literàries, perquè s'havien de cenyir al cànon establert. I així, sabien que podien utilitzar tot el ventall de possibilitats que els oferien els tòpics de l'exordi. Podien fer ús de la *captatio benevolentiae*, de la falsa modèstia, de la dedicatòria, de la invocació de l'ajut dels déus per dur a bon fi la seva tasca literària o bé començar amb una síntesi de l'argument de l'obra. Catul, per exemple, es preguntava a qui podia dedicar el seu petit llibre que inaugurava un gènere nou en la literatura llatina. Lucreci invocava la deessa Venus perquè l'ajudés en la tasca que s'havia imposat a l'hora d'escriure sobre l'origen del món. Horaci dedicava el primer vers de les seves odes a elogiar el seu protector Mecenas. Virgili ens informava que el propòsit de la seva *Eneida* era cantar les gestes d'Eneas, el príncep troià fundador de Roma.

Un repàs a les primeres frases i primers versos de les obres publicades durant l'any 1997, d'autors de les comarques gironines i dels guanyadors dels premis de creació de la Nit dels Bertrana, ens pot donar una idea del recurs que han utilitzat els nostres escriptors en començar la seva obra, ens pot dir si es mantenen en la tradició literària o no, ens pot mostrar el seu enginy o el seu talent, ens pot atrapar ràpidament per continuar llegint o ens pot deixar absolutament indiferents. Avui proposo aquest joc al lector.

En les pàgines que segueixen hi ha una bona mostra de primeres frases i primers versos, recollits estrictament fins al primer punt i seguit posat per l'autor. Si més no per curiositat, els convido a fer aquest menú de degustació de la bibliografia gironina de l'any 97. Els pot servir per escollir alguns plats forts per degustar tranquil·lament en tota la seva extensió més endavant.

Poesia

— Maria Mercè Alabau, *Ànima rebel*, Editorial Bibliària, Barcelona.

«Cançons

I

Per un poble lliure

D'enmig de la pols
vaig alçar-me espaordit,
les mans empolsegades
van cercar la meua cara.»

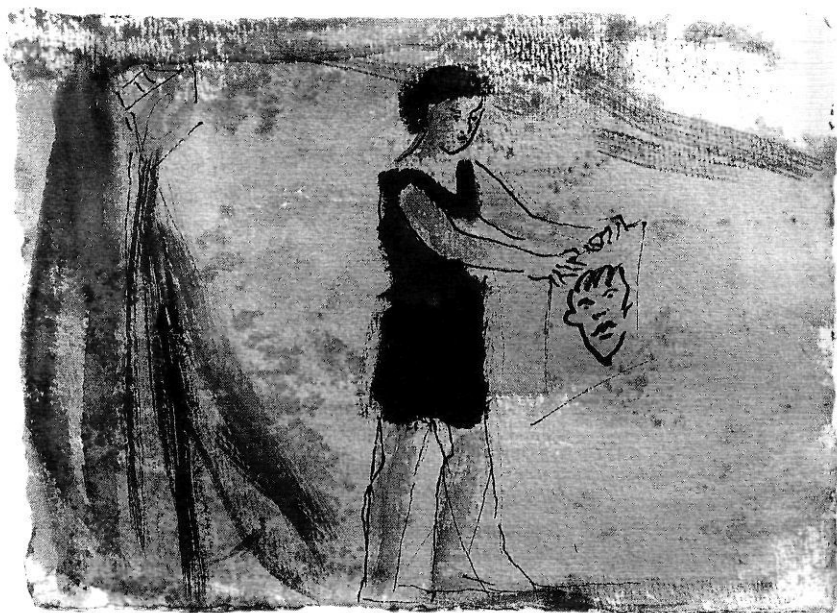
— Dídac Faig, *No tot encar ho és tot*, Edició de l'autor, Girona.

No tot encar ho és tot, ni d'arribar-hi
se'ns n'ha donat l'abast.

— Lluís Freixes, *L'epifania de les cisternes*, Editorial Columna, Barcelona.

«Presagi

Ara cau el silenci, sobtadament antic,
mineral com abans del primer dia.»

— Gabriel Planella, *NY, obert tota la nit*, Edicions de la Magrana, Barcelona.

«Travessia

No hem vist els deserts d'algues,
ni brolladors, ni deixants en el blau
de llandes, espases i llances, no:
hem avançat per foradades,
coberts sempre de gel,
fins que hem recobrat l'hora
en el cabeç ardent de l'astre,
esgotats d'ales, bruts d'alçada,
febles de set i son.»

— Antoni Puigverd, *Hivernacle*, Edicions de la Magrana, Barcelona,
Premi Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona 1997.

«Hivernacle

Els ulls de Déu
encerclen com un plàstic:
s'escalfa l'aigua
i germinen els somnis
que es podriran a la plaça.»

— Jordi Pagès i Josep N. Santaaulàlia, *Marea baixa. Haikús de primavera i d'estiu*, Edicions de la Magrana, Barcelona.

«Llevo el poal.»

— Xulio Ricardo Trigo, *Far de llum grisa*, Edicions 62, Barcelona,
Premi Miquel de Palol 1997.

«Darrere els finestrals

He somiat una altra vida,
estranyament despert,
com un far de llum grisa.»

Prosa

— Rafael Algarra Bernabeu, *Els falcons del rei*, Brau edicions, Figueres.

«Una nit tempestuosa de negres presagis, un frare, més ànima en pena que fill d'aquest món, caminava cautelós per sota dels claustres del palau papal d'Avinyó.»

— M. Àngels Anglada, *Quadern d'Aram*, Editorial Proa, Barcelona.

«Agama Stellio

El meu nét Adrià sent una veritable passió pels animals.»

— Jordi Arbonés, *L'Empordà, terra de pas*, Editorial Flor de Vent, Barcelona

«Tramuntana

La primera vegada que la tramuntana em va afectar va ser durant un capvespre, anant en cotxe per la carretera de Torroella de Montgrí a Palafrugell.»

— Jordi Arbonés, *L'agulla de plata*, Editorial Destino, Barcelona.

«Sigmunde, amb mà tremolosa, deixa el got sobre una tauleta, s'eixuga els llavis amb la punta de la màniga i es queda immòbil.»

— Gerard Bagué, *La deriva dels grumolls*, Llibres del Segle, Girona.

«Diari d'en Gregori

Dissabte, 27 de gener

En obrir el llum, els escarabats s'amaguen dintre les esclètxes.»

— Pep Bertran, *La ribera*, Editorial Empúries, Barcelona. Premi Just Casero 1996.

«Introducció i antecedents

La Teresa no vol que em limiti només a escriure poesia, vol que vagi més enllà.»

— Narcís Comadira, *Fórmules magistrals*, Editorial Empúries-El País Aguilar, Barcelona.

«Un dietari

Quan érem petits i teníem mal de ventre ens posaven a dieta, que volia dir arròs blanc, torrades amb oli, llucet de malalt (simplement bullit amb un gra d'all, mitja ceba, una tomata, un raig d'oli d'oliva i un pessic de fulla de llor), poma al forn o codonyat (que restreny).»

— Natàlia Molero, *Aquí hi ha el meu pintallavis*, Edicions El Mèdol, Tarragona.

«Els Bompiani

Els Bompiani resultaven una mica estranys.»

— Vicenç Pagès, *Carta a la reina d'Anglaterra*, Edicions Empúries, Barcelona.

«Presó de *****, Anglaterra

Darreries del segle XX

Reina d'Anglaterra

Buckingham Palace

SWI Londres

Majestat,

Una successió d'errors funestos m'ha reclòs en una presó de màxima seguretat del vostre regne.»

— Miquel Pairoli, *El retrat de Voltaire*, Pagès editors, Lleida.

«Preàmbul

El febrer de 1778, després de molts anys de viure a Ferney i de no trepitjar París, Voltaire retorna a la capital de França, empès pels seus familiars més propers i amb l'excusa de l'estrena d'Irène a la Comédie.»

— Daniel Palomeras, *El temps feliç*, Editorial Cruïlla, Barcelona, Premi Gran Angular 1996.

«L'hivern

El xisquet de les gavines em va despertar encara lluny de la costa.»

— Baltasar Porcel, *Ulisses a alta mar*, Edicions 62, Barcelona. Premi Prudenci Bertrana 1997.

«Són les sis del matí.»

— Agustina Rexach, *El viatge*, Edició de l'autora, Girona.

«Aquella tarda trobem la Cristina a la sala d'estar, darrere els vidres del balcó, fixant la vista, mirant sense mirar enlloc, com si es veiés l'invisible, l'aigua de l'Onyar i les gavines juguinejant o batent les ales, volant per aquells indrets fent tota mena d'acrobàcies.»

— Toni Sala, *Entomologia*, Edicions 62, Barcelona, Premi Documenta 1996.

«Res de nou

Al darrere de les quadres dels cavalls hi ha el femer.»

Mariàngela Vilallonga